

До спеціалізованої вченої ради Д 26.007.05
у Національній академії внутрішніх справ

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора Лобойка Леоніда Миколайовича на дисертацію Макарова Марка Анатолійовича за темою «Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність теми дисертації. Тема «Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи», безумовно, є актуальною. Заявлена тема відповідає рівню докторської дисертації. Ця тема спонукала дисертанта розважати над загальними проблемами реалізації у кримінальному процесі судової влади у формі судового контролю.

Попри те, що судовий контроль був предметом дослідження у багатьох наукових роботах, актуальність проблем, що виникають у практиці кримінального процесу, не знизилася. Навпаки, з проголошенням курсу на подальшу євроінтеграцію України, а отже і на адаптацію вітчизняного законодавства до європейських стандартів кримінального судочинства, тема дисертації значно актуалізувалася. Українським ученим, законодавцям і практикам доцільно вивчати зарубіжний, зокрема європейський, досвід здійснення судового контролю у кримінальному процесі. Особливо з огляду на конвергенцію процесуальних систем держав з континентальною та англосаксонською системою права.

Процес вибору, затвердження теми дисертації та роботи над нею припав на період діяльності з упровадження в практику Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 р. (далі - КПК). Тему

ВДЗР НАВС			
Вх. №	989	03	20 18 р.
кількість аркушів:	16	додаток -	
сч. док.			

дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 24 червня 2014 р.

Останніми роками в межах наукової спеціальності 12.00.09 в Україні захищені декілька кандидатських дисертацій, предметом дослідження в яких було визначено судовий контроль у кримінальному процесі: Бондюк А. Ф. Процесуальні основи статусу слідчого судді у кримінальному провадженні. Київ, 2017 (захищена у спеціалізованій вченій раді Д 26.007.05 у Національній академії внутрішніх справ); Крикливець Д. Є. Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею. Львів, 2016; Полюхович О. І. Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. Харків, 2017 та ін.

Проблематики судового контролю побіжно торкалась І. В. Гловук у своїй докторській дисертації «Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації» (Одеса, 2015 р.) – (підрозділ 2.5.).

У 2011 р. у м. Харкові О. Г. Шило захистила докторську дисертацію «Теоретичні основи та практика реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України».

За темою судового контролю у кримінальному процесі відсутні дисертаційні дослідження рівня докторської дисертації, які б ґрунтувалися на положеннях КПК 2012 р.

Зважаючи на важливість судового контролю для реалізації як приватних, так і публічних інтересів у кримінальному процесі, а також для вирішення завдань кримінального провадження, тема дисертації буде залишатися актуальною ще протягом тривалого (невизначеного) часу - очевидно доти, доки існуватимуть держава, право, злочини, а відтак і кримінальний процес, в якому вирішується питання про винуватість певної особи у вчиненні найтяжчого правопорушення – злочину.

На актуальність теми дослідження вказує також виконання її згідно з

Переліком пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років (наказ МВС України від 16 березня 2015 р. № 275), Основними напрямками наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014-2017 роки (стор. 25 дис., стор. 3 автореф.).

Обґрунтованість наукових положень дисертації забезпечується застосуванням сучасних методів наукового дослідження (стор. 25 дис., стор. 3 автореф.). Обрані методи дослідження об'єктивно обумовлені його предметом, що, серед іншого, і забезпечило обґрунтованість отриманих нових наукових результатів.

Достовірність наукових результатів визначається теоретичною основою дослідження. Позитивно на достовірності наукових результатів відбився також аналіз нормативно-правових актів, що мають як загальноправове, так і спеціальне (у плані досліджуваних проблем) значення, та емпірична база дослідження, яку склали статистичні й аналітичні матеріали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за 2013–2017 роки, рішення Європейського суду з прав людини, рішення Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України, результати вивчення 457 матеріалів кримінальних проваджень, дані опитування 364 слідчих, 125 прокурорів, 96 слідчих суддів протягом 2015–2017 років (стор. 25-26 дис., стор. 3 автореф.).

Новизна наукових положень дисертації полягає в тому, що вона є одним із перших в Україні комплексних досліджень теоретичних і практичних аспектів діяльності слідчого судді щодо здійснення судового контролю у кримінальному провадженні.

Наукова новизна визначається сучасною постановкою проблем, дослідженням генези, нових ідей і тенденцій розвитку кримінальної процесуальної форми здійснення судового контролю.

Відповідають вимогам щодо наукової новизни положення, винесені на захист. Наукові положення викладені не суперечливо з урахуванням ступеню

їхньої новизни (стор. 26-28 дис., стор. 3-5 автореф.). Стиль викладення положень дозволяє (за деякими винятками, про які далі) усвідомити їхній зміст і новизну у порівнянні з науковими положеннями, сформульованими раніше іншими авторами. Відзначаючи позитивні сторони дисертаційного дослідження, варто наголосити, що наукові висновки є важливими як для науки, так і для законопроектної роботи та практики кримінального провадження.

Автору вдалося зосередитися на процесуально-правових аспектах предмету дисертаційного дослідження, що дозволяє зробити висновок про відповідність теми і змісту дисертації науковій спеціальності 12.00.09.

М. А. Макаров правильно побудував структуру дисертаційної роботи, застосувавши метод дослідження від загального до конкретного. У першому розділі досліджені теоретичні основи судового контролю у кримінальному процесі; в другому – рішення слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; у третьому – питання прийняття слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій; у четвертому – оскарження слідчому судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора; у п'ятому – прийняття слідчим суддею рішень при здійсненні видачі особи (екстрадиції). Правильно побудований план дисертації дозволив її автору досить повно і всебічно дослідити проблемні питання здійснення судового контролю у сучасному кримінальному процесі, виконати завдання і досягнути мети дослідження.

У **розділі 1** дисертації М. А. Макаров розглянув етапи розвитку кримінального процесуального законодавства щодо здійснення судового контролю: 1-й - 1991-2012 роки (період дії КПК України 1960 р.); 2-й етап - з 2012 р. і дотепер.

Автор дисертації здійснив класифікацію рішень слідчого судді за декількома класифікаційними ознаками (класифікаторами): *приводами виникнення*: рішення слідчого судді, які приймаються за ініціативою сторін; рішення, приводами прийняття яких є скарги учасників кримінального

провадження на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора; *суб'єктом прийняття*: рішення, що приймаються слідчим суддею суду першої інстанції; рішення, які приймаються головою чи за його визначенням іншим суддею Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя; *юридичною силою*: рішення, що набрали законної сили; рішення, які не набрали законної сили; *можливістю оскарження*: рішення, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування в апеляційному порядку; рішення, що не підлягають оскарженню; *часом дії*: рішення одночасної дії (наприклад, про тимчасовий доступ до речей та документів); рішення тривалої дії (наприклад, про застосування запобіжного заходу); *предметом судового контролю*: рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; рішення про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій; рішення, що приймаються за результатами розгляду скарг учасників кримінального провадження на рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора; інші рішення; *порядком скасування*: рішення, які можуть бути скасовані тільки у апеляційному порядку; рішення, які вправі скасувати слідчий суддя (про накладення грошового стягнення, арешт майна).

У цій частині дисертації аргументовано думку, що під повноваженнями слідчого судді варто розуміти сукупність взаємопов'язаних прав та обов'язків, установлених для виконання ним процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень зі здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Констатовано, що діяльність слідчого судді у кримінальному процесі є монофункціональною. Він здійснює лише одну функцію – судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Її реалізація знаходить свій прояв у різних напрямках.

Зроблено висновок, що крім попереджувального (дозвільного) та подальшого є третій вид судового контролю, обумовлений повноваженнями слідчого судді, що не пов'язані з прийняттям рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, наданням дозволів на проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій, розглядом скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. До числа таких повноважень слідчого судді автор дисертації правильно відносить встановлення та поновлення процесуальних строків, розгляд відводів, здійснення допиту свідків, потерпілих під час досудового розслідування в судовому засіданні, вирішення питання про речові докази.

У **другому розділі** М. А. Макаров досліджує проблемні питання ухвалення слідчим суддею рішень про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Дисертант обґрунтовано стверджує, що застосування заходів забезпечення кримінального провадження не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що: існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження; потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який йдеться в клопотанні слідчого, прокурора; може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

Автор доводить, що у розгляді клопотання про здійснення приводу повинен брати участь прокурор або слідчий. На нього необхідно покласти обов'язок доводити у судовому засіданні наявність підстав для застосування цього заходу.

Обґрунтовується положення про те, що слідчому судді варто надати право за клопотанням сторін заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про застосування приводу.

Автор обґрунтовано вважає, що перелік осіб, на яких може накладатися грошове стягнення, не охоплює усіх учасників кримінального провадження, зобов'язаних з'являтися за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді. Оскільки КПК України поклав обов'язок з'являтися за таким викликом на цивільного позивача, третю особу, щодо майна якої вирішується питання про арешт, її представника, перекладача, експерта, спеціаліста, то потрібно розширити перелік осіб, до яких може застосовуватись цей захід забезпечення кримінального провадження.

Обґрунтовується думка про те, що неявка підозрюваного та його захисника у судові засідання не повинна перешкоджати розгляду слідчим суддею клопотання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом.

Аргументується положення про те, що необхідно заборонити застосування тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом, якщо реалізація цього права забезпечує підозрюваному та членам його сім'ї єдине джерело отримання доходів та можливість відшкодування шкоди, завданої особі кримінальним правопорушенням.

Не можна не погодитися з висновком автора про те, що клопотання про тимчасовий доступ до речей чи документів слідчому судді доцільно розглядати без виклику особи, у володінні якої вони знаходяться, при розумній підозрі про можливість зміни або знищення речей чи документів.

Аргументується позиція, що в ухвалі про тимчасовий доступ до речей і документів слідчий суддя має вказати про надання дозволу на проведення обшуку, якщо особа, зазначена в ухвалі, відмовиться її виконати.

Автор доводить, що не узгоджується з принципом процесуальної економії порядок, згідно з яким необхідно накладати арешт на майно будь-якої фізичної або юридичної особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно відповідає критеріям, визначеним КПК України, тобто, є речовим доказом. Потреба у накладенні арешту на речові докази відсутня, оскільки

вони вже вилучені і тому немає небезпеки їх відчуження до постановлення вироку.

Аргументується теза про те, що треба позбавити Директора Національного антикорупційного бюро України повноваження за погодженням з прокурором накладати попередній арешт на майно або кошти на рахунках фізичних або юридичних осіб у фінансових установах. Прийняття ним цього рішення протирічить такій засаді кримінального провадження, як недоторканність права власності, відповідно до якої позбавлення або обмеження права власності під час кримінального провадження здійснюється лише на підставі вмотивованого судового рішення, тобто ухвали слідчого судді.

Оригінальною є пропозиція автора дисертації про те, що на слідчого суддю доцільно покласти обов'язок здійснювати перевірку обґрунтованості тримання підозрюваного під вартою понад шістдесят днів, якщо він після продовження строку тримання під вартою не заявляє клопотання про її проведення та не оскаржує відповідну ухвалу.

У **третьому розділі** дисертації її автор досліджує проблемні питання прийняття слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій.

Зокрема, обґрунтовується доцільність доповнення КПК України нормою, що рішення слідчого судді не потребується для проведення у невідкладних випадках огляду місця події в житлі чи іншому володінні особи, який здійснюється за її заявою або повідомленням про вчинене щодо неї кримінальне правопорушення, а так само у разі відсутності цієї особи або неможливості отримати від неї згоду на проведення невідкладного огляду місця події.

Пропонується, що слідчий суддя має постановити ухвалу про залишення без розгляду клопотання сторони захисту про залучення експерта, якщо поставлені питання раніше ставив перед експертом слідчий, прокурор та на них отримана відповідь. Реалізація цієї пропозиції спрямована на реалізацію принципу процесуальної економії.

Запропоновано розшири перелік осіб, які можуть бути за рішенням слідчого судді обмежені у часі при ознайомленні з матеріалами кримінального провадження, цивільного позивача, його представника чи законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника потерпілого та його законного представника.

У **четвертому розділі** дисертації викладені концептуальні підходи автора до проблем оскарження до слідчого судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора.

Варто погодитися з висновком автора про те, що досудове розслідування буде паралізоване, якщо учасники кримінального провадження отримають право оскаржувати слідчому судді усі процесуальні рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора.

Не викликає заперечень пропозиція про доцільність надання права оскаржувати: підозрюваному, його захиснику, законному представнику – рішення слідчого, прокурора про затримання особи за підозрою у вчиненні злочину; підозрюваному, його захиснику, потерпілому та його представнику – рішення прокурора про продовження строку досудового розслідування.

Наводяться аргументи щодо незгоди автора з науковцями, які вважають недоліком закону відсутність у сторони захисту можливості оскаржити таке рішення слідчого, прокурора як повідомлення особі про підозру. Розгляд слідчим суддею скарги на це рішення являтиме собою перевірку доказів ще до завершення досудового розслідування і таким чином заздалегідь визначатиме питання щодо її винуватості у вчиненні кримінального правопорушення до проведення судового розгляду. За такої регламентації порушуватиметься засада презумпції невинуватості. Розглядаючи під час досудового розслідування скарги на рішення слідчого та прокурора про повідомлення про підозру, слідчий суддя виконуватиме не функцію судового контролю, а функцію судового розгляду. Попри це з 16 березня 2018 р. набудуть чинності зміни до КПК, згідно з якими до слідчого на досудовому провадженні може бути оскаржене повідомлення

слідчого, прокурора про підозру після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду із обвинувальним актом - підозрюваним, його захисником чи законним представником. Під час розгляду скарги на повідомлення про підозру слідчому судді так чи інакше доведеться розглядати наперед (до початку судового розгляду) питання про винуватість особи.

Запропоновано цивільному позивачу, його представнику, законному представнику надати право оскаржувати рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування. Автор дійшов також висновку про те, що право на оскарження рішення прокурора про закриття кримінального провадження повинні мати близькі родичі померлого підозрюваного у випадках, коли це необхідно для його реабілітації, а також цивільний позивач та його представник.

Пропонується встановити правило, відповідно до якого слідчий суддя зобов'язаний повторно викликати у межах строку розгляду скарги особу, яка її подала та не з'явилась в судове засідання. Після його спливу він має закрити провадження у зв'язку з неявкою особи. Якщо ж від цієї особи надійде заява про розгляд скарги за її відсутності, слідчий суддя повинен розглянути її по суті.

П'ятий розділ автор присвятив проблемам прийняття слідчим суддею рішень при здійсненні видачі особи (екстрадиції).

У цій частині роботи пропонується передбачити у КПК України вимоги до клопотання прокурора про екстрадиційний арешт особи, щодо якої надійшов запит компетентного органу іноземної держави про її видачу. У такому клопотанні має бути зазначено: дату, час затримання особи та ким затримано; прізвище, ім'я по батькові, дату народження, громадянство затриманої особи; правоохоронний орган іноземної держави, який здійснює її розшук; злочин, у якому обвинувачується особа, та його кваліфікація за

статтею кримінального закону запитуючої сторони; відомості про застосування тимчасового арешту; дані про надходження до Генеральної прокуратури України запиту про видачу та інші обставини.

Обґрунтовується потреба деталізувати порядок розгляду слідчим суддею клопотання прокурора про екстрадиційний арешт особи. Автор вважає за доцільне доповнити КПК такими положеннями: відкривши судове засідання, слідчий суддя оголошує, що розглядатиметься клопотання про застосування екстрадиційного арешту, з'ясовує, хто з учасників розгляду з'явився; коли в розгляді клопотання бере участь перекладач, слідчий суддя роз'яснює йому права та обов'язки, попереджає про кримінальну відповідальність за завідомо неправильний переклад; після виконання цих дій слідчий суддя повідомляє своє прізвище, прізвище прокурора і секретаря судового засідання, захисника та перекладача, роз'яснює особі право заявляти відвід та давати пояснення.

Констатується, що скарга має розглядатися одночасно з клопотанням прокурора про застосування тимчасового арешту. На думку автора, за результатами її розгляду слідчий суддя повинен постановити ухвалу про законність затримання чи про задоволення скарги і визнання затримання незаконним.

Видається обґрунтованою думка автора дисертації доповнити КПК України положенням про те, що клопотання про затвердження згоди особи на спрощену видачу подається прокурором протягом доби після одержання письмової заяви особи про її згоду на видачу до суду, в межах територіальної юрисдикції якої така особа тримається під вартою. Якщо до особи застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, це клопотання подається до суду, в межах територіальної юрисдикції якого розташований центральний орган України.

По тексту дисертації її автор досить вдало використовує результати емпіричних досліджень.

Результати, отримані дисертантом, є вагомими як для науки, так і для практики кримінальної процесуальної діяльності.

Висновки і пропозиції, сформульовані у дисертаційному дослідженні можуть бути використані для більш поглибленого їх дослідження в рамках кандидатських та докторських дисертацій і монографій, підготовки навчально-методичних матеріалів, наукових статей, а також формулювання і внесення подальших пропозицій щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства.

Основні результати дослідження опубліковані в двох одноосібних монографіях, шістнадцяти наукових статтях – у збірниках, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, п'яти статтях – у зарубіжних наукових виданнях та вісімнадцяти тезах – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. Вивчення змісту публікацій і зіставлення їх зі змістом дисертації дає підставу для однозначного висновку про повноту викладу у публікаціях результатів дисертації.

Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації. У ньому адекватно і стисло відображені положення щодо кожного із структурних елементів дисертаційної роботи (вступу; основної частини; висновків).

Наукові результати, отримані в кандидатській дисертації (Макаров М. А. Кримінально-процесуальне забезпечення екстрадиції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2012. 22 с.) в докторській дисертації не використовувалися.

У результаті дисертаційного дослідження розв'язана конкретна наукова проблема, що має важливе значення для науки і практики кримінального процесу, - розроблено концепцію здійснення судового контролю у кримінальному процесі України.

У результаті вивчення дисертації текстових запозичень без посилання на джерело не виявлено.

Докторська дисертація, підготовлена М. А. Макаровим, у цілому заслуговує на позитивну оцінку, але ряд висновків автора породжують сумніви й можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту.

Зауваження стосуються такого.

1. Період роботи над дисертацією (2014-2018 роки) припав на час, коли практика застосування норм права щодо здійснення судового контролю, встановлених КПК 2012 р., тільки починала набувати ознак стабільності і однаковості, а така ж практика за КПК 1960 р. ще продовжувалася (і наразі продовжується) у справах, що надійшли до судів до початку дії КПК 2012 р., тобто була вже усталеною. Результати порівняння ефективності реалізації процесуальних порядків здійснення судового контролю могли би стати основою для нових наукових висновків щодо ефективності правового регулювання і практичної діяльності суб'єктів кримінального процесу в цій частині у період дії двох КПК – 1960 року і 2012 року.

На стор. 25-26 дис. (стор. 3 автореф.) наведені дані щодо емпіричної бази дисертаційного дослідження, зокрема, результати опитування 364 слідчих, 125 прокурорів, 96 слідчих суддів протягом 2015-2017 років. На стор. 465-471 дис. розміщена анкета і зведені дані анкетування. Опитувані практичні працівники за стажем роботи на посаді розподілені на три групи: до п'яти років; від п'яти до десяти років; понад десять років. Очевидно, що практики з усіх цих груп мають досвід роботи як за КПК 1960 р., так і за КПК 2012 р. Дисертанту доцільно було би скористатися цією можливістю для порівняння в історичному аспекті ефективності судового контролю за зазначеними КПК.

2. У рубриці «Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами» дисертант зазначає, що дисертація відповідає положенням Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015, Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р, Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленого Радою з питань судової реформи 17 березня 2015 р. Зазначені документи є нормативними актами, а тому мають програмний характер не для наукової, а для практичної діяльності державних органів.

3. Окремі положення наукової новизни викладені у формі анотації, що не дозволяє усвідомити їхній зміст. Так, автор дисертації пише, що ним удосконалено «обґрунтування тези про необхідність проведення перевірки заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення й приймати рішення про початок або відмову в початку досудового розслідування» (стор. 5 автореф., стор. 28 дис.). Однак дисертант не вказує у чому саме полягає обґрунтування зазначеної тези.

Окрім того, положення про потребу прийняття рішення про початок або відмову в початку досудового розслідування вже виносив на захист в 2014 році О. Д. Квашук (див. Квашук О. Д. Процесуальні рішення дослідного кримінального процесу: автореф. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2014. С. 6). Тому подане М. А. Макаровим як нове положення насправді таким не є.

4. На стор. 7 автореферату про дію КПК 1960 року дисертант зазначає у минулому часі: «Після набуття Україною незалежності *продовжував* діяти КПК України 1960 р.». Але КПК 1960 р. насправді продовжує діяти і після

набрання чинності КПК 2012 р. (див. пункти 11 і 15 розділу XI «Перехідні положення» КПК 1960 р.). Дія його продовжується у кримінальних справах, які до дня набрання чинності КПК 2012 р. надійшли до суду від прокурорів з обвинувальним висновком, постановою про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, постановою про направлення справи до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (п. 11). Так само апеляційні та касаційні скарги, заяви про перегляд судових рішень у кримінальних справах, які були розглянуті до набрання чинності КПК 2012 р., або у справах, розгляд яких не завершено з набранням чинності КПК 2012 р., подаються і розглядаються у порядку, що діяв до набрання чинності цим КПК (п. 15).

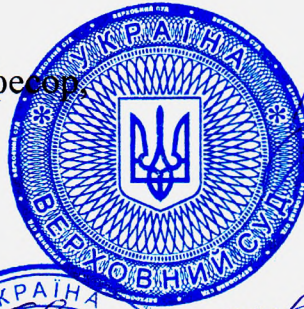
5. Дисертант вважає, що на слідчого, прокурора необхідно покласти обов'язок звернутися до слідчого судді з клопотанням про відсторонення від посади, якщо посадова особа підозрюється у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину (стор. 15 автореф.). Така позиція автора суперечить положенням чинного законодавства, бо згідно з частиною 1 статті 154 КПК «відсторонення від посади може бути здійснено ...». За таких умов дисертант мав би навести переконливе обґрунтування своєї позиції. Особливо з огляду на те, що сенс застосування заходів забезпечення кримінального провадження полягає у гарантуванні виконання завдань кримінального провадження лише у разі, якщо існують ризики їх невиконання. Покладання ж на слідчого, прокурора обов'язку звернутися до слідчого судді з клопотанням про відсторонення від посади призведе до автоматичного (незалежно від існування ризиків) ініціювання перед судом питання про застосування заходу забезпечення кримінального провадження у кожному випадку вчинення посадовою особою тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Висловлені зауваження відображають особисту думку опонента і не можуть суттєво вплинути на загальну позитивну оцінку роботи.

Висновок: Дисертація Макарова Марка Анатолійовича за темою «Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних, є завершеним монографічним дослідженням, у якому повно і всебічно вирішені поставлені перед ним завдання. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, а також вимогам, встановленим «Порядком присудження наукових ступенів» (зокрема пунктам 10, 12, 13), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, що ставляться до докторських дисертацій, а її автор – Макаров Марк Анатолійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність на основі прилюдного захисту.

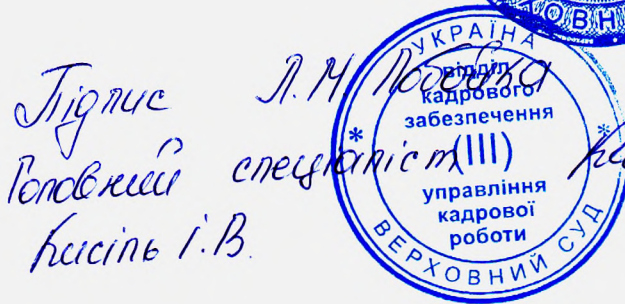
Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
суддя Верховного Суду

[Handwritten signature]

Л. М. Лобойко

посвідчую

02.03.2018р.